

FNs klimapanel (IPCC)

Innholdsfortegnelse

FNs klimapanel (IPCC)

Publisert 14.01.2019 av Miljødirektoratet

FNs klimapanel forsker ikke selv, men samler og vurderer ny forskning på klimaendringer. De uavhengige rapportene fra klimapanelet har blitt det viktigste grunnlaget for klimaforhandlingene.

I oktober 2015 ble Hoesung Lee fra Sør-Korea (t.h.) valgt til ny leder av FNs klimapanel (IPCC). Han skal lede arbeidet med klimapanelets sjette hovedrapport. Foto: Miljødirektoratet

I de første rapportene fra FNs klimapanel (fra 1990 og 1995) var hovedkonklusjonen at det trolig har vært en merkbar menneskelig påvirkning på det globale klimaet. Denne slutningen ble forsterket i klimapanelets tredje rapport i 2001.

I den fjerde rapporten fra 2007 mente forskerne at det var 90 prosent sikkert at menneskelig aktivitet siden 1750 har bidratt til global oppvarming.

I den femte rapporten, som ble ferdigstilt og lansert i november 2014, slår klimapanelet fast at det er mer enn 95 prosent sikkert at menneskelig påvirkning har bidratt til mer enn halvparten av temperaturendringer målt siden 1951.

Det er flere grunner til at forskerne er sikrere i sin sak enn tidligere. De har temperaturdata og andre data for lengre perioder, nye estimater for naturlige variasjoner og bedre beregningsmodeller både for menneskeskapte og naturlige påvirkninger på klimaet.

Klimapanelets rapporter

Klimapanelets arbeid er konsentrert rundt hovedrapporter som kommer med 5–6 års mellomrom. Selv om rapportene er politisk nøytrale, anses de for å være det viktigste faglige grunnlaget for internasjonal klimapolitikk.

Hovedrapportene består av tre delrapporter som tar for seg ulike deler av fagfeltet, i tillegg til en synteserapport:

1. Det klimavitenskapelige grunnlaget
2. Virkninger, tilpasninger og sårbarhet
3. Tiltak og virkemidler for å redusere klimaendringer og utslipp

Hver av de tre delrapportene er på nesten 1000 sider og har 10–20 fagkapitler. I hvert fagkapittel er det listet opp referanser for de vitenskapelige kildene som danner utgangspunktet for teksten. Hver delrapport inneholder et lengre teknisk sammendrag og et kortere sammendrag som er egnet for beslutningstakere.

Synteserapporten kommer til slutt og sammenstiller hovedfunnene i de tre delrapportene. Den inneholder et teknisk sammendrag, et sammendrag for beslutningstakere og svar på ofte stilte spørsmål om klimaendringene.

Neste rapport kommer i perioden 2020–2022

Den sjettede hovedrapporten fra FNs klimapanel skal legges fram i perioden 2020–2022.

Spesialrapporter fram mot 2020

I tillegg til hovedrapportene utgis spesialrapporter som tar for seg mer avgrensede problemstillinger. Eksempler er spesialrapporter om CO₂-fangst og -lagring og om flytrafikk. Klimapanelet utarbeider også metoderapporter på for eksempel retningslinjer for beregning av utslipp, i tillegg til kortere rapporter på avgrensede felt.

I 2018 la FNs klimapanel fram en spesialrapport om virkningene av klimaendringene ved 1,5 grads oppvarming, og beregninger av hvor mye utslippene må reduseres for å begrense oppvarmingen til 1,5 grad.

Klimapanelet skal også å lage to andre spesialrapporter før 2020. Den ene rapporten skal være om klimaendringer, hav og kryosfæren og den andre skal være om klimaendringer, ørkenspredning, utarming av jord, bærekraftig forvaltning av jord, matsikkerhet og opptak og utslipp (flukser) av klimagasser i økosystemer på land.

De tre spesialrapportene skal lages så tidlig som mulig i arbeidssyklusen for sjettede hovedrapport.

Hvordan utarbeides hovedrapportene?

Et viktig mål med rapportene er å få et bredt og komplett bilde av fagfeltet. Samtidig skal resultatene, spesielt i sammendragene, kommuniseres på en måte som er forståelig for beslutningstakere.

Delrapportene skal også godkjennes av klimapanelet i plenum. Teksten i sammendraget for beslutningstakere gjennomgås linje for linje og man oppnår konsensus om den endelige teksten. Dermed blir en rekke personer som arbeider med klimaendringer på ulike fagfelt og nivåer involverte i arbeidet

Forskere og vitenskapelig personell

Underlaget for rapportene er publiserte artikler fra en stor andel av verdens totale ekspertkompetanse på klimafeltet og trolig flere titalls tusen personer.

I visse tilfeller, for eksempel når det gjelder tiltak, kan også materiale fra anvendt forskning og utvikling bli benyttet. Hovedrapporten inneholder til sammen flere tusen referanser.

Delrapportenes forfattere

Forfatterne gjennomgår omfattende vitenskapelig materiale innenfor det enkelte fagfeltet før de skriver rapportene. De legger spesielt vekt på forskningen som er publisert etter forrige hovedrapport. De nye rapportene beskriver særlig områder hvor det er kommet ny forskning og kunnskap. I tillegg blir funnene fra tidligere rapporter oppdatert.

For hver delrapport lager forfatterteamet utkast til et teknisk sammendrag og et sammendrag for beslutningstakere.

Totalt er flere hundre forfattere involvert i å utarbeide hver delrapport. Disse er listet opp i slutten av rapportene. Arbeidet er organisert med ledere for hver rapport, ledere for delkapitlene, hovedforfattere, bidragsyttere og sekretariat.

Forfatterne er eksperter på relevante fagfelt. Det er en overvekt av personer fra forsknings- og universitetsmiljøer og meteorologiske institutter. Forfatterne velges ut av klimapanelets byrå – blant annet på grunnlag av nominasjoner fra hvert enkelt land.

Også fra norske forskningsmiljøer bidrar flere eksperter som forfattere, både i hovedrapportene og spesialrapportene. I arbeidet med sjette hovedrapport er Jan Fuglestad fra CICERO valgt inn i klimapanelets byrå.

Kommentarer til rapportutkastene

Utkastene til hver rapport sendes ut på to høringsrunder:

- **Ekspert høring:** Det første rapportutkastet sendes direkte fra klimapanelet til eksperter.
- **Kombinert ekspert- og myndighetshøring:** Det andre rapportutkastet sendes fra klimapanelet til både eksperter og nasjonale koordinatører.

De som har gitt kommentarer i høringene, er listet opp i rapportenes vedlegg.

Godkjenning av sammendrag for beslutningstakere

I sammendraget for beslutningstakere oppsummeres de viktigste konklusjonene fra en delrapport. Disse er presentert som korte hovedkonklusjoner og forklaringer. Utkastet til sammendraget skrives av de som har skrevet hovedrapporten. Sammendraget er også en del av høringsrundene.

I tillegg til prosessen som gjelder hele rapporten, blir sammendraget for beslutningstakere godkjent linje-for-linje i et plenumsmøte. Alle land som er med i klimapanelet – det vil si de fleste land i verden – inviteres til dette møtet.

Vanligvis stiller omkring 100 land, deriblant alle de største landene. Representantene på dette møtet kommer ofte fra miljø- eller energiforvaltning, men det er også en del forskere blant landrepresentantene. I tillegg deltar de sentrale forfatterne av den aktuelle rapporten. En rekke andre FN-organisasjoner og interesseorganisasjoner er også invitert som observatører.

Diskusjonen på møtet dreier seg blant annet om framstillingsform og prioritering av stoff. I dette arbeidet er dialogen mellom landenes representanter og forfatterne sentral. Sammendraget skal i sin helhet bygge på den underliggende rapporten. De sentrale forfatterne deltar på møtet og skal godkjenne alle endringer.

Basert på enstemmighet

Klimapanelet bygger på enstemmighet. Når sammendraget for beslutningstakere er vedtatt, anses dette – og alt underliggende materiale – som godkjent av alle landene. Eventuelle innvendinger fra enkeltland vil komme fram av anmerkninger i teksten, men forekommer sjelden.

På møtet blir man også enige om en liste over eventuell redigering som skal gjøres i den underliggende rapporten. Denne listen blir utarbeidet av forfatterne. Endringene er oftest av redaksjonell art og knyttet til framstillingsform og språkbruk.

Arbeidet med synteserapporten

Synteserapporten er basert på materialet i de tre delrapportene. Den sammenstiller de viktigste vitenskapelige funnene fra delrapportene.

Også denne rapporten er gjennom to høringsrunder, og sammendraget for beslutningstakere godkjennes i plenum sammen med de sentrale forfatterne.

- FNs klimapanel ble etablert i 1988 av Verdens meteorologiorganisasjon (WMO) og FNs miljøprogram (UNEP).
- Engelsk navn: Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)
- Vurderer all ny forskning som er relevant for å forstå hvordan menneskeskapte utslipp skaper klimaendringer, hvilke virkninger klimaendringer kan ha, og hvilke tiltak og virkemidler som kan redusere klimaendringer og utslipp
- Gjennomgår tusenvis av studier for å lage hovedrapporter som oppsummerer status for kunnskapen om klima, i tillegg til mer tematiske spesialrapporter
- Vurderingene er politisk nøytrale og baserer seg på all relevant litteratur som tilfredsstillende vanlig krav til dokumentasjon i vitenskapelig publisering
- Klimapanelet driver ikke egen forskning eller overvåking

FNs klimapanel og sannsynlighet

FNs klimapanel oppgir sannsynligheten knyttet til beregninger i prosent:

95-100 prosent: Ekstremt sannsynlig

66-100 prosent: Sannsynlig

33-66 prosent: Omtrent like sannsynlig som ikke

0-33 prosent: Usannsynlig

0-5 prosent: Ekstremt usannsynlig

